

► 50 aasta tagune nägemus suvemajast. Soovitati klaasuksi ja varjualust auto jaoks. T. Kallase joonistus 1958. a ajakirjast Kunst ja Kodu.

Suvmajaga peaks meistrimees hakkama saama ise

Sõnaga "suvila" seostub tavaliselt nõukaaegne suvilatepiirkond ja ajaloos veidi tagasi minnes ka jõukama klassi suvituspiirkonnad Narva-Jõesuus ning mujal põhjarannikul.

Minu 1905. aastal sündinud vanaema, kes oli pärit Sillamäe lähedalt Perjatsist, aga meenutas juba oma lapsepõlveaegseid suvilaid. Nimelt hakati Sillamäe kandis juba XIX sajandi lõpus rannakülades rajama datšasid ehk suvemajaju Peterburi ja Moskva suvitajate tarbeks.

Vanaema meenutust mööda olid suvmajadel suured aknad, mis oli tol ajal üpris harjumatu, ja kindlasti loubes ehk veranda või ronitaimedega kaetud varjualune, mis kaitses kuuma päikese eest. Need suvmajad olid kasutuses kuni tsaariaja lõpuni. Eesti Vabariigi ajal Venemaalt suvitajaid enam

ei tulnud ja nii nad lihtsalt lagunesid.

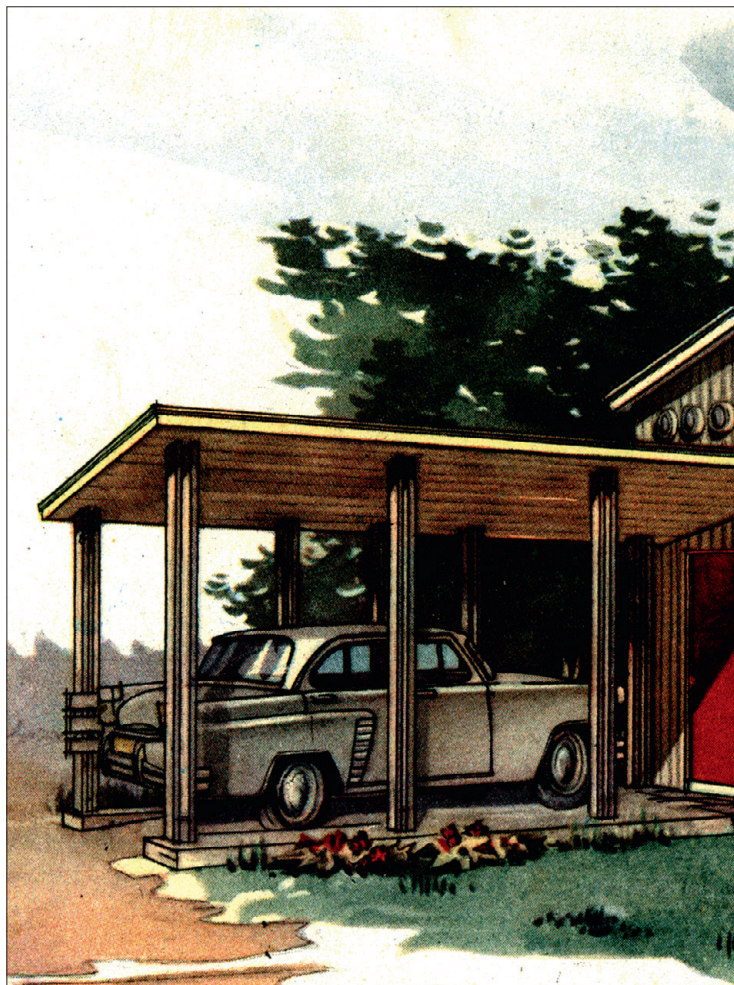
Eelmise sajandi algupoolel mingeid erilisi eestikeelseid õpetusi suvmajade ehituse kohta ei ole ilmunud. Vaid ajakirjast Talu võis leida mõned laused neile, kel plaan suvitajatele oma maja välja üürida.

1938: isoleerplaat, plekkkatust ja kamin

Raamatukogus suvmajadest raamatuid otsides leidsin ainsa enne 1940. aastat oleva eestikeelse kirjutisena reklaamvoldiku, mis pakub isoleerplaadist suvmajasid, nagu tollal suvilat nimetati.

Kindlasti võib aga suvmajade ehitajate aabitsaks pidada 1971. aastal ilmunud Arvo Veski raamatut "Suvmajade ehitamine".

Kõigis kirjutistes rõhutakse, et suvila ehitamine on lihtne ja seda võib ning peab ikka ise tegema. "Kasutades tööks

iga vaba tundi, saate varsti suvila omanikuks," nii soovitati juba 1938. aastal, kui *insulate*-plaate suvmaja ehitamiseks kasutama õhutati.

Maja optimaalseks mõõduks oli ligi 50 ruutmeetrit. Vundament tuli teha betoonist, majaseinad puitsõrestiku kaetud nn *insulate*-plaadiga, seda kasutati ka siseviimistluses nii seinte, lagede kui ka põrandate puhul.

Katuseks soovitati siis plekkkatust ja kütteks kaminat koos soemüüriaga. *Insulate*-materjalist 48ruutmeetrise suvmaja ehitamine maksis tollaste hindade kohaselt 1700 krooni.

1965: laudis, ruberoid ja pliit

Esimesed aianduskooperatiivid loodi Eestis 1965. aastal. Varem olid nn aiamaad linnainimestel. Kuna ehitati palju, siis aiamaad jäid ette ja täitevkomiteed hakkasid

juba 1950ndate lõpus linnade äärrerajoonidesse andma väikeseid aianduskrunte.

Sinna tohtis ehitada kuni 20ruutmeetrise majakese. Pandi kirja, milline peab aiamaa olema: pindala kuni 25 ruutmeetrit, kivist või puidust kergethitist, milles on tööriistade panipaik, kuivklosett ning varjualune, kuhu sai ka auto parkida.

Näiteks 1958. aasta ajakirjas Kunst ja Kodu olid õpetused aiamaa ehitamiseks. 20ruutmeetrine aiamaa tuli rajada paekivist lintvundamentidele, seinakonstruktsiooniks oli 5x10 prussidest puitsõrestik. Hoone kaeti väljast laudisega, seinad ja lagi soojustati termoliidiga.

Katusekatteks soovitati ruberoidi, kütteks pliiti. Värvidest soovitati Rootsi punast ja uste ning akende katmiseks valget õlivärvi. Terrass tuli teha paeplaatidest.

Jana Kadastik